שתי מדות פרק עשירי מנחות

צ.

מסורת הש"ס

א) יומא פ: לעיל ה. טיפסקא רפ"ט דעגלה. ב) [לעיל מז:]. ג) [לעיל מז.]. ד) [זבחים מח:] [סוטה ב. סוטה יד: לעיל ז. פח:]. ה) [לעיל מט:] סוטה יז:]. ו) יומא כט: לקמן קז. ז) [עי' רש"י ביומא] כנו: דלא נרשי' פטולה והעיד ר"ב כשם ר"ח ע"ש]. ח) [זבחים מז.]. ט) [לעיל מ"ד ר"ב כתובות קו:]. י) ב"מ מז: שקלים פיה"ד, ה) ב"ל תוך המדה של ר"ג שהי' גדולה כ"כ שנתרבה כתוכה ומתוק הוי הכ"ל והכי"ל ולפי"ד מד מתוק ולפי' כו. ל"ק. ל) ב"ל ולפי' לר"מ מד גדול הוה. מ) ב"ל בכלי. נ) ב"ל י"ד. ל"ק. ס) [שיך לע"ב]. ע) לף מז.]. פ) סם. צ) [נדל"ל קדם דשון מוכח דסמיכי]. ק) ב"ל יש למדק. ל"ק. ר) ב"ל אבל אם סתרן כו' ל"ק. ש) ל"ק. ת) [ד"ה מיליון]. א) ל"ק מ"ש.

הגהות הב"ח

(א) בשמנה שלה (נמקר) מו"מ וי"ב ס"א נעכר: (ב) רש"י ד"ה אלא שבלת נעקר ונבלל שהיריולין:

מוסף רש"י

אשם מצורע ששחטו שלא לשמו. כגון נסם עולה לו נסם שלמים, אתמר מר בל הנסים שנשחטו שלא לשמן נסרים אלא שלא עלו לנעלים נסם מוכה (יומא סא.), ושעון נסכים. כדין אסם מנוכש (שביר ה.), וצריך אשם אחר להתירו. להכשיר, לתנוים זה שהרי לאמלו בקרבים (יומא שם) להכשיר, לתנוים בהקבל (שביר שם). כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת. שהשתנו כהן צריך שיתנו נסם בו (סופה יד.). והקטיר את הבזיכין בשבת פסולה. שלא נעבדה נסנת לעמוד סם שנסת ימים כמפסים והרי היא מתוקנת זמן [ול"ל דל"ג פסולה דהא מסקנא דשמעתין לא חשב פירוי יום לאחון אלא כסרדו הקוף ומתוח בקופסא דמי ולהה יפסול הלחם בהקטרת הבזיכין ואלא לא קדש הסלחן לנחם כלל אלא"כ פירקו בשבת הבאה ריחוב ריחדנו, והכי מוכח נמי מדקתני מלר שבת אלמא יש הקנה לדבר, וה"ל נרים בפרים ר"ח אים דומי מתיב רבי אלא יכו' והקטיר הבזיכין בשבת כלר עשה וכו' ודינותא הוא דקטיר אע"ג דהקטיר הבזיכין בשבת כמו שרגילין לעשות יכול בזיכין אחרים ריחדר עם הלחם: ביצד יעשה יניחנו. על הסלחן עד שבת הבאה (יומא כפ:). לאחר השבת. לאחר יניחנו לשבת הבאה. דיעמוד שבועים על הסלחן דכיון דלא בעבר בשבת אין אלחן מקדשו עד שתגיע שבת הבאה שנעה יומים. הילכך לא מיקבל בלינה עד מוצאי שבת שני (לקמן ק:). מותר נסכים לקרע המזבח. פליגי בה בתקבת מנחות בפרק שתי מדות רבי חייא בר יוסף אמר בשורו ורבי מדות. שהמקבלין פלחות שקבלו מעות הקדש לעפוף פלחות כל יומת הבאה מדבדין לחקדש בתדה מנוכלת שפוסה ולא תמוקה, והתקרבן מוחק המדה יסם מוחר נסכים ומוכרים אוכל, ור' יוחנן אמר לאותה שבינו המקבל עליו לעפוף כל יומת הבאה לחקדש פלחות מארבע אין בפלא ועמדו תשלם שנתיקרבו מספק מארבע. והמקבל לעפוף משלם יחיאלו ועמדו מד' מספק ר', חו היו שבינו מוחר נסכים לקרן המזבח (כתובות קו:). המקבל עליו לעפוף פלחות ובר. הדיוט שקיבל מעות מן הגזבר לעפוף פלחות כל הבאה לתנחות על לנוב מרבע אין בפלא ויקרבו ועמדו משלם אין בפלא. דאלו הדיוט אסור לעסוק על מירות עד שיגיע הבער ולאן לתרגם. פיסקון (ב"מ מז.).

מי לא חזו לעולת חובה. חזו לעולת נדבה וכיון דלא עקר אם עולה [מותר] לשנותו [לעולה אחרת] דמעיקרא נמי [לעולה] הוה: אמר נדבה מי איכא. אין אמר נמ לא אלא על מטא [אן] להתירו למעורע לנמ אל המתנה: מתני' שביר נודבה בבוקר. שבשביר מחוק היה מחיק כשאר שערון גדוש: בירוליון קודש. [כלי] הלחן נמי איכא נדבה: לא מן הבסר הוא וכ. לעתר לא זכו טעם של דבר דדלאי מדת יבש נמי קדש: אלא שבלת נעקר. מה שבשולי הכלי הטעל לאשון כשמוסיפין עליו נעקר ועולה למעלה ונמלא שבבר הבירוליון בתוך הכלי: וכיבש אינו נעקר. אלא נמקומו עומד הילכך מה שבפנים קדוש ומה שבחוץ לא קדש: גמ' מני. הא דתקתי כל מדות היבש שבמקדש היו נגדשות המדקתני חוץ משל כהן הגדול דאמרי' לעיל [ב] דעשרון שלו מחוק היה לדברי חכמי מכלל דכל מדה יבש שבמקדש [היו] נגדשות: אי ר"מ. דאמר [מז.] שני שערוריות היו שם אחד היה גדוש ומו לא: ולא רבנן חד. הוה והוא גופיה מחוק כדאמרי' לעיל [ב] מדר"מ נשמע לרבנן: כל מדידות. כלומר כל מדידות שבמקדש שהיו מודדין בלאותו עשרון כגון דבבבר ואיל ופר היו נגדשות: בין מבחוץ. שפת הכלי הילכך שפה תקדשה לבירוליון: לא נמשחו כל עיקר. כדקתני ומדת היבש חול מיהו מה שמודדין בו קדוש קדושת הפה ונבבה לנמלי לדברי מקדש ובירוליון לא מקדש אלא נרך להו: פסולה. דמתוקרת זמן היא דמשפטיה לעמוד על הסלחן שבעה יומים ולא עמדה אלא ששה: יניחנו לשבת הבאה. ר"ב יוסי: שאפילו הוא על שלחן יומים רבים. כגון ששה יומים שעמד על הסלחן קודם שבת הבאה: וחמאי. אין בכך כלום נהי נמי דאין ליה פוסלא בה לגזור אלא יחמרו: מפקידין בכלי שרת. מניחין בכלי שרת הבר הקדוש דבל זמן שהוא בכלי שרת אין נפסל בלינה דהא הלי לחם עמד יותר בכדי זמן על הסלחן ולא נפסל ואתא לאכוורי דבר הפסול בלינה. מפקידין בעין פקדון אלא יאבד ויפסל בל זמן שהוא שם: פנים. פירור לחם הפנים הוא בסיכול: אחון. מדידות (מנחות) [מנחות] בעזרה וכ"ע חזי להו ואיכא למגזר אבל פנים אלא כ"ע ידעי דעמד שם הלחם בל בך ואיכא למגזר: לקין המזבח. כשהמזבח בטל לוקחין מלאותן נסכים בעזרה ומקלין אותם. ולבון קרן היינו דבלות כאדם שמניחין לו מלאים לאחר פעולה והכי אמרי' בפ"ק דשבועות [יב:] קרן בבעות אות לאדם: המקבל עליו. אחד שקבל מעות מן הגזבר וקבל עליו לעפוף לו פולת לתנחות לבל הבעה: מארבע. אין בפלא ומקבל מארבע דמעות הקדש קונות הבל (הדיוט) [הקדש] קני ממנו כמשות דכתיב [ויקרא ה] ונתן הכסף וקם לו:

אי לא חזו לעולת חובה קרבי לעולת נדבה אלא הכא אי לא מוקמית ליה במילתיה אשם [א]נדבה מי איכא תניא כוותיה דרבי יוחנן [ב]אשם מצורע ששחטו שלא לשמו או [ג]שלא נתן מדמו על גבי בהונות הרי זו עולה לגבי מזבח וטעון נסכים וצריך אשם אחר להתירו: **מתני'** כל מדות שבמקדש היו נגדשות חוץ משל כהן גדול שהיה גודשה [ד] לתוכה [ה]מדת הלח בירוציהן קדש ומדת היבש בירוציהן חול רבי עקיבא אומר מדת הלח קדש לפיכך בירוציהן קדש [ו]מדת היבש חול לפיכך בירוציהן חול רבי יוסי אומר לא [ז] משום זה אלא שהלח [ח] נעקר והיבש אינו נעקר: **גמ'** מני אי [ט]רבי מאיר [י] חד גדוש הוה אי רבנן חדא ומחוק הוה אמר רב חסדא לעולם רבי מאיר ומאי כל מדות כל מדידות: מדת הלח בירוציהן קדש: במאי קא מיפלגי תנא קמא [כ]סבר מדת הלח [ל] נמשחה בין מבפנים בין מבחוץ מדת יבש נמשחה מבפנים ולא נמשחה מבחוץ ורבי עקיבא סבר מדת הלח נמשחה בין מבפנים בין מבחוץ מדת יבש לא נמשחה כל עיקר ורבי יוסי סבר אידי ואידי נמשחה מבפנים ולא נמשחה מבחוץ והכא היינו טעמא דלח נעקר ומגווה דמנא קא אתי והיבש אינו נעקר וכי נעקר מאי הוי גברא למאי דצריך קא מכוין אמר רב דימי בר שישנא משמיה דרב זאת אומרת כלי שרת מקדשין שלא מדעת רבינא אמר לעולם אימא לך [מ]כלי שרת אין מקדשין אלא מדעת [נ]וגזרה [ס]שמא יאמרו מוציאין מכלי שרת לחול מותיב ר' זירא [ע]סידר את הלחם ואת הבזיכין לאחר השבת והקטיר את הבזיכין בשבת [פ] [פ]סולה ביצד יעשה יניחנו לשבת הבאה [צ]שאפילו הוא על שלחן ימים רבים אין בכך כלום ואמאי התם נמי לימא גזירה שמא יאמרו מפקידין בכלי שרת פנים אחרון קא רמית פנים לאו כולי עלמא ידעי חוץ כולי עלמא ידעי [ק]תנן התם מותר נסכים לקיץ המזבח מאי מותר נסכים רבי חייא בר יוסף אמר בירוצי מדות ר' יוחנן אמר כאותה ששנינו [ר]המקבל [ש]עליו לספק סלתות מארבע ועמדו [ת] בשלש יספק מארבע משלש

שני גזירין של שחרית משום דלפני שחיטת תמיד השחר הן משכימין לסדר המערכה לא חציב אלא העופקין בשעת התמיד דסידור שני גזירין היה אפילו קודם תרומת הדשן [א] כדאיתא בסידור המערכה דתניי בפרק אמר להן הממונה (יומא דף לג.), והיינו דאמר בירושלמי בפ"ב דיומא אמר רבי יוחנן לא גזרו על שני גזירין בשחרית פי' שיהו בשעת הקטרת איברים א"ר אמי מתניתין אמרה כן בכל יום קרב בין הערבים בא אחד עשר ולא אמר בשחרית כלום ומהשתא ליכא למידק מהתם כלל אי הוא בהכן אחד או בשני כהנים ומיהו [ב] יש לדקדק מהא דתניא התם בגמ' ביומא (דף כו:) מנין לתמיד של בין הערבים שטעון שני גזירין בשני כהנים שנאמר וערכו עליו על האש אם אינו עניו לתמיד של שחר שנאמר ובער עליה הכהן עצים בבקר בבבקר מניהו עניו לתמיד של בין הערבים ואימא אידי ואידי בתמיד של שחר וקאמר רחמנא מיעבד בחד והדר מעביד בחד אלמא משמע בהדיא דשל שחר בחד משום דכתיב ובער לשון יחיד ושל בין הערבים בתרי משום דכתיב וערכו לשון רבים ועוד תניא התם (דף מ:) בסוף פירקא מי שזכה בתרומת הדשן יזכה בסידור מערכה ובשני גזירי עצים: **ביצד יעשה.** שלא יבא דבר לפסול יניחנה עם הבזיכין לשבת הבאה אי נמי מה יעשה מן הלחם אחר שהוקטרו הבזיכין: **שאפילו הוא על השולחן ימים [רבים] אין בכך כלום.**

תימה דבפרק המזבח מקדש (זבחים דף פז.) בעא מיניה רבא מרבה לינה מועלת בראשו או מזבח לא לינה מועלת היכי דמי אי דלא ידלו בראשו לנו בעזרה אמרת לא ידלו בראשו של מזבח מיבעיא אלא דידלו לשולחן מדמינן לה דתנן שאפי' הוא על השולחן הא לא דמי לשולחן דהא אסידרו בחד בשבת קאי משום דכלי שרת אין מקדשין אלא בזמנן כדמוכח בפרק שתי הלחם (לקמן ד' ק.) דדייקינן מהכא ואי ס"ד כלי שרת מקדשין אלא בזמנן ליקדום וליפסל [ד] ואם סידרן בשבת הכי נמי דאם לא אילקן לשבת אחרת היה נפסל בלינה ואהכי גופה דאחד אפילו הוא על השולחן ימים [רבים] אין בכך כלום ומיהו אי בכהן אחד מאי דאמר לו מעשי עבודה בשני כהנים כלום הוא אלא אם כן אמר לו מעשי עבודה בשני כהנים ומיהו [ה] יש לדקדק מהא דתניא התם בגמ' ביומא (דף כו:) מנין לתמיד של בין הערבים שטעון שני גזירין בשני כהנים שנאמר וערכו עליו על האש אם אינו עניו לתמיד של שחר שנאמר ובער עליה הכהן עצים בבקר מניהו עניו לתמיד של בין הערבים ואימא אידי ואידי בתמיד של שחר וקאמר רחמנא מיעבד בחד והדר מעביד